

Bulletin of Science and Education

**ВІСНИК НАУКИ ТА
ОСВІТИ**
ISSN 2786-6165 (online)

Nº 2(44) 2026

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 2(44) 2026

Київ – 2026

Publishing Group «Scientific Perspectives»
Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

№ 2(44) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

Ідентифікатор медіа R40-05847

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44))

«Вісник науки та освіти»: журнал. 2026. № 2(44) 2026. С. 3860

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 02.03.2026, № 1/3-26)

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022
№ 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та
археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та
педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від
23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології
(спеціальність - 035 філологія)**

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних наук та мистецтва

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Котельницький Назар Анатолійович – член-кореспондент Української Академії Наук, кандидат історичних наук, доцент кафедри мовної підготовки та міжкультурних комунікацій, ЗВО Університет трансформації майбутнього (м. Чернігів, Україна)

Редакційна колегія:

- ✓ **Азарова Лариса Євстахіївна** - докт.філол.наук, професор, завідувач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету (Україна)
- ✓ **Берест Ігор Романович** - доктор історичних наук, професор кафедри медійних технологій, інформаційної та книжкової справи, Національного університету «Львівська політехніка» (Україна)
- ✓ **Беррі, Стівен** доктор історичних наук, професор, професор епохи Громадянської війни Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії (США)
- ✓ **Вуколова Катерина Володимирівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Україна)
- ✓ **Гурко Олена Василівна** - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)
- ✓ **Заур Алієв** доктор філософії з історії науки, доктор філософії з політичних наук, доцент, доцент Інституту філософії та соціології НАНА, Азербайджан (Азербайджан)
- ✓ **Оскар Чамоса** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Коледжу мистецтв і наук Франкліна Університету Джорджії, (США)

- ✓ **Островський Олександр Олександрович**, доктор філософії, доцент, доцент кафедри філології, Закарпатський угорський університет ім. Ф.Ракоці II (Україна)
- ✓ **Пона, Іоана** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Інституту соціальних наук про політику (Франція)
- ✓ **Робак Ігор Юрійович** - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Україна)
- ✓ **Рубан Микола Юрійович** - доктор філософії з історії та археології, член правління Луганського обласного об'єднання ВУТ "Просвіта" імені Тараса Шевченка, голова правління громадської організації "Фонд відновлення залізничної спадщини України" (Україна)
- ✓ **Сайд М. Ісмаїл** доктор наук, професор, професор кафедри англійської мови, Коледж природничих наук і гуманітарних наук, Університет принца Саттама бін Абдулазіза, Аль-Хардж (Саудівська Аравія)
- ✓ **Синявська Олена Олександрівна** - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Україна)
- ✓ **Січкаренко Галина Геннадіївна** - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Україна)
- ✓ **Скляр Ірина Олександрівна** - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (Україна)
- ✓ **Супрун Володимир Миколайович** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Україна)
- ✓ **Хитровська Юлія Валентинівна** - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
- ✓ **Юган Наталія Леонідівна** – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри літературознавства, східної філології і перекладу Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, практичний психолог у закладах освіти, член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, Української асоціації когнітивної лінгвістики та поетики, Міжнародної федерації арт-терапії та самореалізації особистості (Україна)

Статті розміщені в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

Тележкіна О.О., Костюк Ю.М. <i>УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В КАНАДІ: ЗБЕРЕЖЕННЯ МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ</i>	999
Тулюлюк К. В. <i>ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	1010
Фомін Г. Г. <i>ПРО ЖАНРОВУ ПРИРОДУ «МОРОКІВ» ОЛЕКСАНДРА МИХЕДА</i>	1021
Хавалджи Л.В. <i>МОВА ПУБЛІЦИСТИКИ В. ЯВОРІВСЬКОГО ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЙОГО МОВНОГО СВІТОГЛЯДУ</i>	1030
Харжевська О. М. <i>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАВО» В КОНТЕКСТІ ЮРИДИЧНОГО ДИСКУРСУ</i>	1044
Хоміцький Н. <i>ХУДОЖНЬО-ВИРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ ЛЕКСИКО-СИНТАКСИЧНОЇ ПРИРОДИ У ВОЄННІЙ ПРОЗІ ОЛЕКСАНДРА ВІЛЬЧИНСЬКОГО (на матеріалі повісті «Останні герой»)</i>	1058
Чайка Л. В., Лозинська Л. Ф., Глінська Н. І. <i>ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (CHAT GPT, GRAMMARLY, DEEPL) У НАВЧАННІ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ</i>	1068
Чепурна М. В., Панькова А. В., Потенко Л. О. <i>КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ВИМІР ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАФОРИ В АНГЛОМОВНОМУ МІЖКУЛЬТУРНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ДИСКУРСІ</i>	1081
Чонка Т. С., Немеш І. <i>ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА МОРАЛЬНІ ДИЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЖІНКИ У ПОВІСТІ-ПРИТЧІ ОСАНИ ЗАБУЖКО «Я, МІЛЕНА»</i>	1095

УДК 811.161.2'27

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2\(44\)-999-1009](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-2(44)-999-1009)

Тележкіна Олеся Олександрівна доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та славістики, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <https://orcid.org/0000-0002-2953-7368>

Костюк Юлія Михайлівна доктор філософії з філології, викладач кафедри української мови та славістики, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, <http://orcid.org/0000-0003-2750-4359>

УКРАЇНЬСЬКА ДІАСПОРА В КАНАДІ: ЗБЕРЕЖЕННЯ МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Анотація. У статті досліджено механізми збереження мовної ідентичності української діаспори в Канаді в умовах мультикультурного простору та новітніх міграційних процесів, спричинених повномасштабною російсько-українською війною. Актуальність розвідки зумовлена зростанням чисельності громади і трансформацією мовної ситуації внаслідок прибуття нової хвилі українців. Теоретичну основу розвідки становлять праці українських соціолінгвістів, у яких осмислено зовнішні й внутрішні чинники міжмовної взаємодії, функціонування мови як маркера ідентичності та роль освіти у трансмісії культурного досвіду від покоління до покоління. Емпіричну базу доповнюють результати опитування новоприбулих українців (2025), ініційованого Конгресом Українців Канади, які засвідчують високий пріоритет українськомовної освіти та активне залучення дітей до двомовних і суботніх шкіл. Показано, що білінгвальні програми виступають ключовим інструментом інтеграції, поєднуючи підтримку української мови з успішною соціалізацією в англomовному середовищі.

Окрему увагу приділено інституційним чинникам мовної підтримки, зокрема діяльності Канадського інституту українських студій та Методичного центру української мови в його складі. Проаналізовано ініціативи у сфері дослідження українськомовного шкільництва, розробки цифрових ресурсів і впровадження сучасних лінгводидактичних моделей, що відповідають концепції української як мови спадщини у полілінгвальному просторі. Доведено, що ефективність збереження мовної ідентичності

забезпечується синергією освітніх програм, науково-методичної підтримки та розвитку україномовного медіапростору. Канадський досвід засвідчує, що в умовах державної політики мультикультуралізму українська мова функціонує не лише як символічний етнокультурний ресурс, а як повноцінний інструмент освіти, соціальної мобільності та культурної тяглості.

Ключові слова: соціолінгвістика, українська мова, національна ідентичність, мовна ідентичність, рідна мова, двомовність, мовна ситуація, мультикультурний простір.

Tieliezhkina Olesia Oleksandrivna Doctor of Philology, Professor, Professor at the Department of Ukrainian Language and Slavonic Studies, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, <https://orcid.org/0000-0002-2953-7368>

Kostiuk Yuliia Mykhailivna PhD in Philology, Lecturer at the Department of Ukrainian Language and Slavonic Studies, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, <http://orcid.org/0000-0003-2750-4359>

UKRAINIAN DIASPORA IN CANADA: PRESERVING LANGUAGE IDENTITY IN A MULTICULTURAL ENVIRONMENT

Abstract. The article examines the mechanisms of preserving the linguistic identity of the Ukrainian diaspora in Canada in a multicultural environment and in the context of recent migration processes caused by the full-scale Russian-Ukrainian war.

The relevance of the study is determined by the growth of the community and the transformation of the linguistic situation due to the arrival of a new wave of Ukrainians. The theoretical basis of the study is formed by the works of Ukrainian sociolinguists that examine external and internal factors of interlingual interaction, the functioning of language as a marker of identity, and the role of education in the transmission of cultural experience from generation to generation. The empirical basis is supplemented by the results of a survey of newly arrived Ukrainians (2025), initiated by the Ukrainian Canadian Congress, which confirms the high priority of Ukrainian-language education and the active involvement of children in bilingual and Saturday schools. It is shown that bilingual programs are a key tool for integration, combining support for the Ukrainian language with successful socialization in an English-speaking environment.

Special attention is paid to institutional factors of language support, in particular, the activities of the Canadian Institute of Ukrainian Studies and the Ukrainian Language Methodological Center within it. Initiatives in research on Ukrainian-language schooling, the development of digital resources, and the implementation of modern language-teaching models aligned with the concept of Ukrainian as a heritage language in a multilingual space are analyzed. The synergy of educational programs, scientific and methodological support, and the development of the Ukrainian-language media space ensures the effectiveness of preserving linguistic identity. The Canadian experience shows that, within a state policy of multiculturalism, the Ukrainian language serves not only as a symbolic ethnocultural resource but also as a full-fledged tool for education, social mobility, and cultural continuity.

Keywords: sociolinguistics, Ukrainian language, national identity, language identity, native language, bilingualism, linguistic situation, multicultural environment.

Постановка проблеми. Через різні суспільно-політичні, економічні проблеми, воєнні конфлікти українці залишають свої домівки, формуючи діаспори на різних континентах. Канада вважається однією із найпривабливіших країн для українських емігрантів. Якщо кількість українців у Канаді у 2019 році складала 1 359 655 осіб [15], то станом на лютий 2026 року ця кількість перевищила 1,5 млн (1,7–2 млн залежно від методології підрахунку). У період повномасштабного вторгнення майже 300 000 українців прибули до Канади за екстреною програмою CUAET [14]. В умовах еміграції мова слугує основним маркером національної ідентичності, а дослідження мовної ситуації належить до актуальних проблем сучасної соціолінгвістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню мовного питання в українській діаспорі Канади присвячені праці Ю. Жлуктенка «Українсько-англійські міжмовні відносини. Українська мова у США і Канаді» (1964) [4], «Українська мова на лінгвістичній карті Канади» (1990) [3], Б. Ажнюка «Мовна єдність нації: діаспора й Україна» (1999) [1]. На основі аналізу попередніх хвиль еміграції Ю. Жлуктенко виокремив чинники впливу на взаємодію мов. До екстралінгвальних чинників, на думку Ю. Жлуктенка, належать такі: 1) соціально-політичне становище носіїв мови стосовно носіїв іншої мови; 2) економічний стан; 3) утиски членів певного колективу; 4) мовна консолідація спільнот; 5) чисельна вага мовних контактних спільнот; 6) міра регіонального зосередження спільнот; 7) тяглість контакту; 8) стійкість і частота контактів певної групи з основним мовним колективом; 9) суспільно-політична та культурно-

просвітницька діяльність рідною мовою; 10) домінування однієї зі спільнот у різних сферах [4, с. 75]. До інтралінгвальних чинників учений відніс діалектну роздрібненість мов, які контактують, наявність у мовах спільного словникового фонду, схожість у структурі мов, мультикультурну ситуацію в країні поселення, потребу в мові для контактування та ін. [4, с. 15].

За спостереженнями Б. Ажнюка наприкінці XX століття, у діаспорі «мова стає засобом спілкування не тільки із зовнішнім світом та з самим собою, але і з тим світом, який вона символізує і почасти уособлює, при цьому пропонуючи світоглядovu, етнокультурну, інтелектуальну альтернативу» [1, с. 35]. Б. Ажнюк вважає, що «навіть рудиментарні залишки ідентичності, матеріалізованої в мові, такі як ім'я, акцент, здатні апелювати не лише до свідомості довколишніх людей, а й до самовідчуття їхнього носія, нагадуючи йому про його корені, наче вступаючи з ним у віртуальний діалог» [1, с. 34–35]. Оскільки у збереженні національної самобутності в умовах еміграції відіграє важливу роль рідна мова у шкільній освіті, звертаємо увагу на дослідження І. Руснака про становлення й розвиток українського шкільництва в Канаді в період із кінця XIX та упродовж XX століття [8]. Своєрідним зрізом національно-культурних здобутків українців Канади до 2014 року слугує праця Ю. Кондрашевської [5]. Дослідниця констатує що, безперечно, українці зазнали мовної асиміляції, найшвидше – у великих містах; що найкраще українська мова збереглась у таких містах, як Торонто, Едмонтон, Вінніпег. Зазначено, що важливу роль у збереженні етнічних особливостей відіграла освіта, зокрема «шкільне навчання, насамперед парафіяльні школи при українських церквах, суботні програми, де українська тематика посідала вагоме місце, недільні школи, які вводили курси української мови, історії та згодом і вища освіта» [5, с. 204].

Українознавчі студії вводилися у Манітобському, Оттавському, Торонтському університетах. Українська мова була впроваджена у програму університетів Монреалю, Оттави, Ванкуверу. Відображено значення таких наукових центрів, як Канадська Українська Вільна Академія Наук та Канадське Наукове Товариство імені Тараса Шевченка, а також важливість відкриття в 1976 році Канадського інституту українських студій (КІУС) на базі Альберського університету в Едмонтоні. Ю. Кондрашевська наводить такі факти, що на початок XXI століття в Канаді діяло понад 1000 українських етнічних організацій, видавалося 83 українських пресових видання [5, с. 205–207]. Усе ж в останні десятиліття спостерігаємо динаміку мовної ситуації, що увиразнює важливість перманентного моніторингу.

Мета нашої розвідки – проаналізувати особливості збереження мовної ідентичності української діаспори в мультикультурному просторі Канади в період російсько-української війни.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабне вторгнення росії в Україну інтенсифікувало міграційні процеси, у тому числі й до Канади. Конгрес українців Канади (UCC) у партнерстві з Канадсько-українським фондом (CUF) опублікував результати опитування новоприбулих з України за 2025 рік. Таке опитування відбулось українською мовою онлайн у період із 20 травня до 1 липня 2025 року. Воно залучало осіб віком від 18 років. Тільки тих осіб, які ідентифікують себе як українці або українські канадці, які прибули до Канади протягом останніх десяти років і які на час анкетування проживають у цій країні. Відповіді, безперечно, анонімні. Участь респондентів була добровільною, а результати представлено тільки в узагальненому вигляді. Як засвідчують дані, було опитано понад 4200 новоприбулих з усієї Канади. Це доволі репрезентативна вибірка (а опитування – найбільше, яке проводилось у цьому регіоні). Результати дослідження проаналізував Інститут Метрополіс (Асоціація канадських досліджень) і підготував детальний звіт із низкою рекомендацій, спрямованих на посилення програм поселення та підтримки новоприбулих українців. Презентація матеріалів відбулася 30 вересня 2025 року.

Анкета складалась із 45 запитань, розподілених на блоки. Був блок запитань, присвячений і використанню мови. Так, на думку респондентів, вивчення української мови увійшло в трійку найважливіших активностей для розвитку українсько-канадської спільноти загалом після програм для дітей і молоді та підтримки новоприбулих [16, с. 47]. Діти понад третини респондентів (тих, у яких є діти) відвідували українську школу в Канаді (у рамках державної / католицької / вечірньої / суботньої шкільної системи), а також брали участь в інших українських освітніх чи мистецьких програмах [16, с. 48]. На початковому етапі перебування за кордоном важливим чинником, що слугує консолідуванню різних груп іммігрантів, є шкільна освіта. Особливості білінгвальних програм у державних школах Канади (на прикладі Манітоби) детально схарактеризувала М. Світлик, зокрема зазначила, що учні державних шкіл мають змогу студіювати українську мову та вивчати культурну спадщину у рамках двомовної програми. «Однак, дотримуючись політики збереження та збагачення багатокультурної спадщини, Канада дбає про те, щоб учні володіли насамперед державною мовою» [9, с. 407].

Російсько-українська війна вплинула на мовну ситуацію в українській діаспорі Канади, спричинивши «мовний зсув». Багато українців, які раніше були російськомовними, у Канаді принципово переходять на спілкування українською мовою. «Стара» діаспора, яка великою мірою асимілювалася, отримала новий імпульс. Знову відкриваються нові школи, а вчителями часто стають українці, які недавно приїхали в Канаду.

У процесі збереження мовної та національної ідентичності діаспори в мультикультурному просторі Канади важливу роль відіграє Канадський інститут українських студій (КІУС) як науковий і координаційний осередок розвитку українських студій та українськомовної освіти. Заснований 1976 року при факультеті гуманітарних наук Альбертського університету, КІУС є провідним центром українознавства поза межами України. КІУС визначає свою місію як створення, збереження й поширення фахових знань про Україну та українців у Канаді й світі. Інститут забезпечує сталий академічний діалог на міжнародному й міждисциплінарному рівні [12, с. 5].

Структурним підрозділом КІУСу є Методичний центр української мови (МЦУМ), системна діяльність якого демонструє багаторівневу модель підтримки української мови в умовах канадського мультикультурного суспільства. Інституційно вона вкорінена в традицію офіційної політики мультикультуралізму, яку українська громада Канади історично пов'язує із власною активною участю. Саме в цьому нормативному й ціннісному полі МЦУМ виконує роль мовного координатора.

Центр послідовно реалізує чотири взаємопов'язані напрями: розробку освітніх ресурсів, професійний розвиток педагогів, дослідження українськомовної освіти та партнерство зі шкільними й університетськими програмами [12, с. 46–48]. В основі цієї діяльності – сучасне розуміння української мови як успадкованої мови (heritage language), що функціонує в умовах полілінгвального середовища та потребує адаптивних методик навчання.

Серед досягнень МЦУМ у напрямі створення інноваційних навчальних ресурсів відзначимо дослідження ефективності моделі змішаного навчання на базі електронного підручника «Подорожі.UA: українська для початківців», результати якого засвідчили позитивне сприйняття blended learning як інструмента трансформації викладання української мови [10]. Створення відеоматеріалів про Цілі сталого розвитку ООН для різновікової аудиторії, що опановує українську на початковому та середньому рівнях у межах міжнародних стажувань [11] надалі переросло в масштабний проєкт зі створення мобільного додатка для вивчення української мови, що інтегрує інтерактивні вправи, ігрові елементи, відео- й аудіоматеріали [12]. Така цифрова екосистема засвідчує перехід від традиційної текстоцентричної методики до мультимодального, комунікативно зорієнтованого підходу.

Важливим напрямом діяльності Центру є співпраця з освітніми інституціями різних рівнів – від початкових і середніх шкіл до університетських програм. Така вертикальна інтеграція створює безперервний освітній простір, у якому українська мова функціонує як мова навчання, академічного дослідження і публічної комунікації. У 2023–2024 рр. МЦУМ ініціював загальнонаціональне онлайн-опитування вчителів «рідних шкіл»

(громадських шкіл з українською мовою викладання) та провів серію інтерв'ю для аналізу їхнього функціонування [12]. Це дослідження дозволило окреслити сучасний ландшафт українськомовної освіти в Канаді – від державних двомовних програм до суботніх шкіл – і виявити нові соціолінгвістичні параметри, зумовлені співіснуванням «старої» діаспори та новоприбулих носіїв мови. У цьому контексті українська мова постає не лише як символічний маркер ідентичності, а й як ресурс соціального та культурного капіталу.

МЦУМ КІУСу підтримав трьох дослідниць з України (О. Бутковську, О. Гузар, Ю. Попелишин) у вивченні шкільної освіти в Канаді. Науковці відвідали державні двомовні українські школи в Едмонтоні й сусідньому місті Шервуд-Парку, аналізували інтерв'ю, лінгвістичний капітал мігрантів [11, с. 49]. Результати проєкту «About Ukrainian Teachers in Canada» висвітлено у науковій розвідці О. Білаш, О. Гузар «Українська мова в освітньому просторі Канади: контекст міграції в умовах війни» [2]. Дослідники акцентують на тому, що одним із сучасних викликів стає «залучення учнів до вивчення української мови та збереження їхнього інтересу до навчання, особливо серед представників молодшого покоління, які надають перевагу англійській мові, зокрема під час спілкування в соціальних мережах» [2, с. 255]. Також звертають увагу на потребу у кваліфікованих вчителів, які володіють українською мовою. Розглядають три варіанти нової практики комунікації в освітній сфері: 1) англomовні канадці + українськомовні канадці + українськомовні українці, 2) українськомовні канадці + українськомовні українці, 3) українськомовні діти + російськомовні діти [2, с. 265]. У науковій розвідці О. Білаш, О. Гузар на основі вчення П'єра Бурдьє виокремлюють чотири концепти основ ідентичності рідної мови, а саме: мову спадщини як щоденне життя, мову спадщини як емоційне благополуччя, мову спадщини як практичну зручність і мову спадщини як соціоемоційну зручність [2, с. 266]; констатують, що мова не тільки є засобом спілкування, а ще й виразником культурної ідентичності мовця, і загалом культурної спадщини, набутої всіма попередніми поколіннями носіїв цієї мови [2, с. 271].

Україномовні онлайн-медіа для українців Канади також відіграють важливу роль у збереженні культурної та мовної ідентичності діаспори. Це і трансформовані традиційні видання, засновані ще в першій половині ХХ століття, і цілком нові платформи, що виникли впродовж останніх років. Серед їхньої аудиторії – представники і нащадки різних хвиль української імміграції до Канади. Такі платформи сприяють збереженню ідентичності через український контекст і україномовний контент, тексти, музику, подкасти, платформи для творення спільноти.

Онлайн-газета «Новий Шлях – Українські Вісті» з'явилася внаслідок об'єднання двох видань: «Нового Шляху», заснованого в 1930 році Українським Національним Об'єднанням Канади, та «Українських вістей» із Едмонтону. Із 2017-го об'єднана платформа стала ключовим онлайн-порталом українською мовою. Рубрики включають новини про Україну, Канаду, громаду, культуру, бізнес, редакційні статті, бізнес-довідник і оголошення. Аудиторія – українська канадська спільнота, нові іммігранти та діаспора, з фокусом на Торонто та всю Канаду [7]. Окремі публікації відображають заходи зі збереження й популяризації української ідентичності в Канаді, зокрема представлення української мови на Дні мов, традиційно проведеного на борту канадського музею-військового корабля HMCS Haida у Гамільтоні організацією «Парки Канади» (newpathway.ca, 15.06.2023), канадсько-українську ініціативу «Збережи мову і культуру своєї бабусі», у рамках якого дитячі фольклорні колективи працюють над вдосконаленням відтворення локальних говірок і пісенної традиції (newpathway.ca, 08.09.2023).

Онлайн-платформа української газети «Гомін України», заснованої 1948 року, яка пізніше розрослася в телебачення і радіо, висвітлює широке коло новин, містить як традиційні, так і менш поширені рубрики, зокрема «Наука і освіта», «Література і мистецтво», «Молодь», «Жіноцтво» [6]. Онлайн-платформа публікує матеріали про українсько-канадську співпрацю в освіті, бібліотечній справі, авторські колонки на проблематику мови й ідентичності. Видання детально висвітлювало візит освітян з України в низку середніх і суботніх шкіл Канади, де викладають українську мову й культуру (homin.ca, 11.01.2026), запуск двох курсів з українознавства в Університеті Тіффін, Огайо, завдяки фінансуванню Освітньої Фундації ім. Петра Яцика (homin.ca, 13.02.2024), підписання меморандуму про співпрацю між Національною бібліотекою України імені В. Вернадського та Публічною бібліотекою Торонто й запуску української книжкової полиці в найбільшій книгозбірні Канади (homin.ca, 21.01.2025).

Окремі платформи було засновано вже після початку повномасштабного вторгнення, і оскільки їх цільовою аудиторією є насамперед нові мігранти з України, які намагаються адаптуватися до життя у великих містах Канади, то питання збереження ідентичності на них представлено не так широко.

Наприклад, цифрове українське радіо з Калгарі UCAN Radio (ucanradio.com) працює українською й англійською мовами. Наявні рубрики: музика, подкасти, новини, шоу українською та англійською 24/7, живі події. Тематика подкастів охоплює щотижневий гід українським життям у Калгарі, історії підприємців-іммігрантів, які починали з нуля в

іншій країні, популяризація літератури через озвучення фрагментів нових українських книжок [13].

Медіаплатформа UkrTO Community охоплює українців, які як народилися в Канаді, так і нещодавно іммігрували, і живуть, навчаються чи працюють в Торонто. Ресурс позиціонує своїх користувачів як спільноту, пропонуючи рубрики «Переїзд», «Українці», «Життя», «Події», а ще містить покликання на списки радіо, ТБ, газет, Facebook-груп, email-розсилок і «нішевих» спільнот (робота, мами, бізнес). Україномовні матеріали слугують для пошуку цікавих заходів, роботи та контактів [17].

Висновки. Автори доходять висновку про те, що на сучасному етапі розвитку української діаспори в Канаді важливими чинниками збереження мовної ідентичності в полікультурному середовищі є система двомовного навчання і діяльність українськомовних медіа. Реалізація системи двомовного навчання уможливорює запровадження оптимальних варіантів комунікативної практики в освітній сфері, завдяки чому українська мова функціонуватиме не як орнаментальний елемент культури, а як засіб живого спілкування і збереження національної тожсамості. Інформаційні онлайн-платформи, організаторами яких є українці, продукують якісний україномовний контент і занурюють діаспорян в український контекст, що сприяє підтриманню мовної компетенції членів спільноти, їх консолідації й подоланню мовної ізоляції. Це дає змогу представникам національної спільноти українців інтегруватися у стає мовне середовище і зберегти свою мовну ідентичність.

Перспективи подальшого розроблення порушеної проблеми вбачаємо в зіставленні канадської моделі збереження мовної ідентичності українців з досвідом українських громад в інших країнах з метою виявлення найбільш дієвих механізмів.

Дослідження здійснено в межах проєкту «Українська ідентичність у мовній практиці та літературному дискурсі», фінансованого Міністерством освіти і науки України.

Література:

1. Ажнюк Б. М. Мовна єдність нації: діаспора і Україна. Київ: Рідна мова, 1999. 450 с.
2. Білаш О., Гузар О. Українська мова в освітньому просторі Канади: контекст міграції в умовах війни. *Український етномовний континуум в умовах війни проти України: монографія* / відп. редактор С. О. Соколова. Київ: Інститут української мови НАН України, 2024. С. 253–272. URL: <https://iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/Etnomovnyj-kontynuum.pdf>
3. Жлуктенко Ю. О. Українська мова на лінгвістичній карті Канади. Київ: Наукова думка, 1990. 174 с.

4. Жлуктенко Ю. О. Українсько-англійські міжмовні відносини (Українська мова у США і Канаді). Київ: Видавництво Київського університету, 1964. 168 с.
5. Кондрашевська Ю. Національно-культурні здобутки українців Канади. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки»*. 2015. Вип. 23. С. 204–208.
6. Онлайн-газета «Гомін України». URL: <https://www.homin.ca/>.
7. Онлайн-газета «Новий Шлях – Українські Вісті». URL: <https://newpathway.ca/>.
8. Руснак І. С. Розвиток українського шкільництва в Канаді (кінець XIX – XX ст.): автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Київ, 2000. 39 с.
9. Світлик М. Вивчення української мови в Канаді: особливості білінгвальної програми в державних школах Манітоби. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2023. Вип. 2(50). С. 400–407.
10. CIUS Review 2022. Canadian Institute of Ukrainian Studies, 2022. 104 с. URL: <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/publications-and-resources/cius-review/cius-annual-review-2022.html>
11. CIUS Review 2023. Canadian Institute of Ukrainian Studies, 2023. 116 с. URL: <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/publications-and-resources/cius-review/cius-annual-review-2023.html>
12. CIUS Review 2024. Canadian Institute of Ukrainian Studies, 2024. 108 с. URL: <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/publications-and-resources/cius-review/cius-annual-review-2024.html>
13. UCAN – Ukrainian Radio of Canada URL: <https://www.ucanradio.com/>.
14. Ukrainian Canadian Congress: Ukrainian Newcomer Survey 2025 Final Report. URL: <https://www.ucc.ca/annual-report/ukrainian-newcomer-survey-2025-final-report/>
15. Ukrainian Canadian Congress: Who We Are. URL: <https://www.ucc.ca/about-ucc/>
16. Ukrainian Newcomer Survey 2025. Final Report. URL: <https://www.ucc.ca/annual-report/ukrainian-newcomer-survey-2025-final-report/>
17. Ukrainians in Toronto Online Community (UkrTO). URL: <https://ukrtocommunity.ca/>.

References:

1. Azhniuk, B. M. (1999). *Movna yednist natsii: diaspora i Ukraina* [Language Unity of the Nation: Diaspora and Ukraine]. Kyiv: Ridna mova [in Ukrainian].
2. Bilash, O., Huzar, O. (2024). *Ukrainska mova v osvithomu prostori Kanady: kontekst mihratsii v umovakh viiny* [Ukrainian language in the educational space of Canada: the context of migration in wartime]. *Ukrainskyi etnomovnyi kontynuum v umovakh viiny rosii proty Ukrainy: monohrafiia / vidp. redaktor S. O. Sokolova*. Kyiv: Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy (pp. 253–272). URL: <https://iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/Etnomovnyj-kontynuum.pdf> [in Ukrainian].
3. Zhluktenko, Yu. O. (1990). *Ukrainska mova na linhvistychnii karti Kanady* [Ukrainian language on the linguistic map of Canada]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
4. Zhluktenko, Yu. O. (1964). *Ukrainsko-anhliiski mizhmovni vidnosyny (Ukrainska mova u SSHA i Kanadi)* [Ukrainian-English interlingual relations (Ukrainian language in the USA and Canada)]. Kyiv: Vydavnytstvo Kyivskoho universytetu [in Ukrainian].
5. Kondrashevskaya, Yu. (2015). *Natsionalno-kulturni здобутки ukraintsiv Kanady* [National and Cultural Achievements of the Ukrainians in Canada]. *Naukovi zapysky*

Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Istorychni nauky» – Scientific Notes of the National University "Ostroh Academy". Series "Historical Sciences". Vol. 23 (pp. 204–208) [in Ukrainian].

6. Onlain-hazeta «Novyi Shliakh – Ukrainski Visti» [Online-newspaper «New Pathway Ukrainian News»]. URL: <https://newpathway.ca/> [in Ukrainian].

7. Onlain-hazeta «Homin Ukrainy» [Online-newspaper «Ukrainian Echo»]. URL: <https://www.homin.ca/> [in Ukrainian].

8. Rusnak, I. S. (2000). Rozvytok ukrainskoho shkilnytstva v Kanadi (kinets XIX – XX st.) [The Development of the Ukrainian School in Canada (the end of the 19th – 20th centuries)]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Kyiv [in Ukrainian].

9. Svitlyk, M. (2023). Vyvchennia ukrainskoi movy v Kanadi: osoblyvosti bilinhvalnoi prohramy v derzhavnykh shkolakh Manitoby [Studying the Ukrainian language in Canada: features of the bilingual program in Manitoba public schools]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia: Filolohiia.* – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series Philology. Vol. 2 (50) (pp. 400–407) [in Ukrainian].

10. CIUS Review 2022. Canadian Institute of Ukrainian Studies. URL: <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/publications-and-resources/cius-review/cius-annual-review-2022.html> [in English].

11. CIUS Review 2023. Canadian Institute of Ukrainian Studies. URL: <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/publications-and-resources/cius-review/cius-annual-review-2023.html> [in English].

12. CIUS Review 2024. Canadian Institute of Ukrainian Studies. URL: <https://www.ualberta.ca/en/canadian-institute-of-ukrainian-studies/publications-and-resources/cius-review/cius-annual-review-2024.html> [in English].

13. UCAN – Ukrainian Radio of Canada URL: <https://www.ucanradio.com/> [in Ukrainian].

14. Ukrainian Canadian Congress: Ukrainian Newcomer Survey 2025 Final Report. URL: <https://www.ucc.ca/annual-report/ukrainian-newcomer-survey-2025-final-report/> [in English].

15. Ukrainian Canadian Congress: Who We Are. URL: <https://www.ucc.ca/about-ucc/> [in English].

16. Ukrainian Newcomer Survey 2025. Final Report. URL: <https://www.ucc.ca/annual-report/ukrainian-newcomer-survey-2025-final-report/> [in English].

17. Ukrainians in Toronto Online Community (UkrTO). URL: <https://ukrtocommunity.ca/> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 15.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.03.2026